

Rodzaje fonacji w pierwszym i drugim języku

Cel projektu

Czy możliwe jest rozpoznanie języka tylko na podstawie głosu, bez względu na kształt słów i pojedyncze dźwięki? To jedna z kwestii, które będą badane w niniejszym projekcie. Spotykamy subiektywne określenia głosów jako typowe dla danego języka. Określenia te często mają podstawę akustyczną. Jako fonetycy jesteśmy w stanie zidentyfikować typowe cechy głosu związane z danym językiem, więc pierwszym celem projektu jest zidentyfikowanie cech głosów typowych w języku polskim, poprzez akustyczne badanie rodzajów fonacji obserwowanych w polskiej mowie, badanie elektroglotograficzne (EGG) ustawień krtani, oraz badanie percepcji i kategoryzacji głosów przez polskich słuchaczy. Innymi słowy, zamierzamy uzyskać bardzo dokładną odpowiedź na pytanie „jak brzmią polskie głosy?”

Scharakteryzowawszy często występujące cechy akustyczne polskich głosów, przejdziemy do drugiego celu: opisu wariacji w rodzajach fonacji przez indywidualnych mówców w języku polskim. W wielu językach opisane jest częste używanie nietypowych rodzajów fonacji, w tym dźwięczności skrzypiącej, w danych kontekstach czy przez dane grupy społeczne. Na przykład, w amerykańskiej odmianie języka angielskiego, dźwięczność skrzypiąca występuje na końcu frazy u wielu mówców, a szczególności w mowie u młodych kobiet, słyszymy taki rodzaj fonacji jeszcze częściej, co już przyciągnęło uwagę amerykańskiej prasy popularnej. Naszym celem jest opis czynników wpływających na użycie nietypowych rodzajów fonacji w polszczyźnie. Aby go zrealizować, zamierzamy korzystać z istniejących korpusów polskiej mowy. Zakładamy, że znajdziemy różne czynniki wpływające na fonację w mówionej polszczyźnie, w tym społeczne, prozodyczne, gramatyczne, oraz fonologiczne.

Trzecim celem projektu jest badanie wpływu fonacji na akwizycję wymowy języka angielskiego przez Polaków uczących się. W większości przypadków akcent obcy w mowie drugiego języka opisany jest ze względu na wymowę indywidualnych słów czy fraz, ze szczególną uwagą na artykulację konkretnych dźwięków czy sekwencji dźwięków. Bardzo trudno znaleźć opisy wymowy w języku obcym, które uwzględniają cechy fonacji. Na podstawie wcześniejszych badań pilotażowych wiemy jednak, że sam głos może mieć wpływ na odbieranie wymowy w języku obcym. Nasz projekt ma udokumentować te wpływy w przypadku Polaków uczących się języka angielskiego.

Projekt ten będzie miał i empiryczne i teoretyczne znaczenie. Z punktu widzenia empirycznego, dostępny zbiór akustycznych opisów fonacji w języku polskim jest dość ubogi. Nawet jeżeli użytkownicy polszczyzny są w stanie powiedzieć, że dany głos jest znajomy czy nietypowy, nie mamy danych, aby stwierdzić na jakich cechach akustycznych bazują takie charakteryzacje. Projekt ten stanowi ważny krok w uzupełnieniu tej luki. Jeśli chodzi o znaczenie teoretyczne, projekt ten dostarczy nową perspektywę jeśli chodzi o fonetyczne podobieństwa między języków, które stanowią podstawę głównych hipotez w obecnych modelach akwizycji wymowy języka obcego. Głębsze zrozumienie podobieństwa zaś da nową perspektywę na relację pomiędzy fonologią a fonetyką, co cały czas jest sporną kwestią w językoznawstwie.